

Nieuwe indeling luchtruim Noord-Nederland

Programma Luchtruimherziening

In het noorden van Nederland ligt een groot militair oefengebied. Dit militaire oefengebied ligt grotendeels boven zee en gedeeltelijk boven land. Het strekt zich uit van de kop van Noord-Holland tot aan Groningen, en van het zuiden van Friesland tot 170 km ten noorden van de Waddeneilanden.

In het programma Luchtruimherziening wordt dit gebied in zuidoostelijke richting uitgebreid.

Waarom wordt het luchtruim boven Noord-Nederland aangepast?

De uitbreiding van het militaire oefengebied boven Noord-Nederland vindt gelijktijdig plaats met het opheffen van een militair oefengebied boven het zuiden van Nederland. Het opheffen van dit militaire oefengebied is nodig om boven het zuiden van Nederland het luchtruim duurzamer en efficiënter in te richten voor de burgerluchtvaart.

Een andere inrichting van het luchtruim in het zuiden biedt de mogelijkheid om via dit luchtruim kortere, directe routes te vliegen van en naar de luchthavens Schiphol, Rotterdam, Eindhoven en (in de toekomst) Lelystad. Daarnaast geeft het ruimte om het vliegverkeer duurzamer af te handelen, onder andere door vliegtuigen vaker continu te laten klimmen en dalen. Samen met de kortere routes verlaagt dit het brandstofverbruik en de uitstoot van vliegtuigen.

De Krijgsmacht heeft daarnaast behoefte aan een groter aaneengesloten oefengebied boven zee en land. Dit heeft zij nodig voor oefeningen met nieuwe (bemande en onbemande) vliegtuigen, die sensoren en/of wapens hebben met een groter bereik. Een militair oefengebied dat groot genoeg is boven land en zee is in het Nederlandse luchtruim maar op één plaats te realiseren, en dat is in het noorden waar al een groot oefengebied ligt. Op elke andere plek zou een groot deel van het oefengebied boven land komen te liggen en/of conflicteren met het Europese routenetwerk van de burgerluchtvaart.

Uitbreiding militair oefengebied

Waar de nieuwe grens van het militaire oefengebied precies komt te liggen, is nog niet bekend. De uitbreiding betreft luchtruim boven twee kilometer hoogte. Wanneer er niet geoefend wordt, blijft het luchtruim bestemd voor burgerluchtvaart. Het is nog niet bekend hoe de routes van de burgerluchtvaart op die hoogte gaan wijzigen als gevolg van de uitbreiding. Dit is onder meer afhankelijk van gesprekken met Duitsland over de aansluiting van de vliegroutes van Nederland naar Duitsland en vice versa.

De uitbreiding van het militaire oefengebied boven Noord-Nederland is voorzien tussen 2026 en 2030. Een eerste (nationale) stap in de verruiming van de militaire mogelijkheden in het noorden en verbeterde ontsluiting voor burgerluchtvaart in het zuiden is voorzien in 2023. Dan zal tijdens de jaarlijkse militaire oefening ('Frysian Flag') het militaire oefengebied in het noorden gedurende één werkweek worden uitgebreid.

Daarnaast onderzoekt Nederland samen met Duitsland of het mogelijk is om het militaire oefengebied te vergroten door het deel te laten uitmaken van een grensoverschrijdend oefengebied. Mocht een grensoverschrijdend oefengebied haalbaar zijn, dan zal dit na 2026 gerealiseerd worden.

Verder wordt een bestaand militair oefengebied in het oosten van Nederland omgevormd tot een oefengebied van ongeveer 55 bij 55 kilometer op een nog te bepalen locatie. Dit gebied zal worden gebruikt voor kleinschalige militaire oefeningen.

Veranderingen ten opzichte van de huidige situatie

Er vindt een uitbreiding plaats van het huidige militaire oefengebied in het noorden van het Nederlandse luchtruim. De uitbreiding betreft een verschuiving van de grens van het huidige oefengebied in zuidoostelijke richting.

De uitbreiding van het militaire oefengebied in Noord-Nederland vindt gelijktijdig plaats met de opheffing van een militair oefengebied boven het zuiden van Nederland. Het opheffen van dit militaire oefengebied is nodig om het luchtruim in het zuiden duurzamer en efficiënter in te richten voor burgerluchtvaart.

De uitbreiding van het militaire oefengebied in het noorden vindt plaats boven 6500 voet (ca. 2 km). Daaronder blijft het gebruik van het luchtruim ongewijzigd. De gebruikersmogelijkheden van Groningen Airport Eelde veranderen niet.

Betrokkenheid omgeving

Het programma voert regelmatig overleg met de provincies (ambtelijk en bestuurlijk) en spreekt geregeld met de omgeving van alle luchthavens via de Commissie Regionaal Overleg (CRO) en de openbare Commissie Overleg & Voorlichting Milieu (COVM). Ook is er regelmatig overleg met de Nederlandse Vereniging van Luchthavens (NVL).

De provinciale kerngroepen (met onder andere de gedeputeerde en wethouders van betrokken gemeenten, bewoners en maatschappelijke organisaties) adviseren het ministerie van IenW over de participatieaanpak van luchtvaartprojecten, waaronder de luchtruimherziening.

Ook heeft het programma verschillende periodieke overleggen met vertegenwoordigers van luchtruimgebruikers (o.a. General Aviation, drones, luchtvaartmaatschappijen).

Tijdens de landelijke stakeholderdagen komen lucht-ruimgebruikers, bestuurders en maatschappelijke organisaties samen om geïnformeerd te worden over de ontwikkelingen in het programma Luchtruimherziening en om input te leveren.

Programma luchtruimherziening

In het programma Luchtruimherziening werken vijf organisaties aan een nieuwe indeling van het Nederlandse luchtruim: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), Ministerie van Defensie, Luchtverkeersleiding Nederland, Maastricht Upper Area Control Centre en Koninklijke Luchtmacht. De minister van IenW en de staatssecretaris van Defensie zijn als bewindspersonen eindverantwoordelijk.

Een nieuwe indeling van het luchtruim is nodig om vliegroutes korter en duurzamer te maken. Dat zorgt voor minder uitstoot van schadelijke stoffen en voor minder geluidsoverlast. Daarnaast heeft de Koninklijke Luchtmacht behoefte aan een groter oefengebied voor de nieuwe jachtvliegtuigen.

Voor meer informatie over het programma kunt u terecht op www.luchtvaartindetekomst.nl

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ienw

Oktober 2022